

HOTĂRÂREA CURȚII (Ședință plenară)
11 iulie 2006*

Comisia Comunităților Europene

împotriva

Édith Cresson

„Articolul 213 alineatul (2) CE — Articolul 126 alineatul (2) EA — Încălcarea obligațiilor care decurg din sarcina de membru al Comisiei — Decădere din dreptul la pensie”

În Cauza C-432/04,

având ca obiect o acțiune în temeiul articolelor 213 alineatul (2) al treilea paragraf CE și 126 alineatul (2) al treilea paragraf EA, introdus la 7 octombrie 2004,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnii H.-P. Hartvig și J. Currall, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Édith Cresson, reprezentată de G. Vandersanden, L. Levi și M. Hirsch, avocați,

pârâtă,

susținută de:

Republica Franceză, reprezentată de doamnele E. Belliard și C. Jurgensen precum și de domnul G. de Bergues, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

intervenientă,

CURTEA (Ședință plenară),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, A. Rosas și K. Schiemann, președinți de cameră, domnii J.-P. Puissochet, R. Schintgen, doamna N. Colneric, domnul S. von Bahr (raportor), doamna R. Silva de Lapuerta, domnii K. Lenaerts, P. Kûris, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ileșiè, J. Kluèka și E. Levits judecători,

avocat general: domnul L.A. Geelhoed,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 noiembrie 2005,

---

* Limba de procedură: franceza.

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 23 februarie 2006,
pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea sa introductivă, Comisia Comunităților Europene solicită Curții să constate un comportament de favoritism, sau cel puțin, o neglijență gravă reprezentând o încălcare de către doamna Cresson a obligațiilor prevăzute la articolele 213 CE precum și 126 EA și, în consecință, să pronunțe decăderea parțială sau totală din dreptul la pensie al doamnei Cresson sau din alte beneficii echivalente.

Cadrul juridic

2 La articolul 213 alineatul (2) CE se prevede:

„Membrii Comisiei își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Comunității.

În îndeplinirea îndatoririlor lor, aceștia nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la niciun guvern și de la niciun organism. Aceștia se abțin de la orice act incompatibil cu caracterul funcțiilor lor. Fiecare stat membru se angajează respecta acest caracter și să nu încerce să îi influențeze pe membrii Comisiei în îndeplinirea sarcinii acestora.

Membrii Comisiei nu pot, pe perioada îndeplinirii funcțiilor lor, să exercite nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

Ei își iau, la instalare, angajamentul solemn să respecte, pe durata exercitării funcțiilor lor și după încetarea acestora, obligațiile care reies din sarcina lor, în special datorită integritate și de discreție în ceea ce privește acceptarea, după această încetare, a anumitor funcții sau a anumitor avantaje.

În cazul încălcării acestor obligații, Curtea de Justiție, sesizată de Consiliu sau de Comisie, poate, după caz, să pronunțe destituirea în condițiile de la articolul 216 sau decăderea din dreptul la pensie a persoanei interesate sau din alte avantaje care țin locul acesteia.” (traducere neoficială)

3 În termenii articolului 216 CE:

„Orice membru al Comisiei, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o greșeală gravă, poate fi declarat demisionar de Curtea de Justiție, la cererea Consiliului sau a Comisiei”. (traducere neoficială)

4 Dispozițiile de la articolul 126 alineatul (2) EA sunt identice cu cele de la articolul 213 alineatul (2) CE.

Reglementarea cu privire la cercetătorii științifici invitați

5 La 19 decembrie 1989, Comisia a adoptat o hotărâre care conține directive administrative aplicabile pentru cercetătorii științifici invitați în cadrul anumitor programe de cercetare (denumită în continuare „hotărârea privind cercetătorii științifici invitați”).

6 Această hotărâre stabilește în special categoriile profesionale de care trebuie să aparțină persoanele care pot fi recrutate ca cercetători științifici invitați, grila de remunerare aplicabilă și durata contractelor care pot fi încheiate. Aceasta precizează de asemenea că cercetătorul științific invitat are obligația să redacteze un raport asupra activității care a făcut obiectul vizitei sale într-un termen de o lună după expirarea contractului său.

Faptele aflate la originea litigiului

7 Faptele principale, astfel cum reies în special din cerere, sunt următoarele :

8 Doamna Cresson a fost membru al Comisiei din 24 ianuarie 1995 până la 8 septembrie 1999. Comisia, prezidată atunci de domnul Santer, și-a prezentat demisia în mod colectiv la 16 martie 1999 rămânând în funcție până la data de 8 septembrie a aceluiaș an. Portofoliul doamnei Cresson cuprindea următoarele domenii: științe, cercetare și dezvoltare, resurse umane, educație, formare și tineret precum și Centrul Comun de Cercetare (CCC), sectoare care, cu excepția CCC-ului, erau la momentul faptelor sub incidența Direcțiilor Generale (DG) XII, XIII.D și XXII.

9 Prezentarea obiecțiilor ridicate de Comisie împotriva doamnei Cresson cuprinde două aspecte: primul îl privește pe domnul Berthelot și cel de-al doilea pe domnul Riedinger.

În ceea ce-l privește pe domnul Berthelot

10 Atunci când doamna Cresson a început să își exercite funcția, cabinetul acesteia era deja constituit. Cu toate acestea, doamna Cresson și-a exprimat dorința de a apela la serviciile unei cunostințe apropiate, domnul Berthelot, în calitate de „consilier personal”. Conform curriculum vitae al domnului Berthelot, acesta era medic, chirurg-stomatolog de carieră, ocupase funcții de șef de serviciu de spital și fusese consilier special în cadrul Agence nationale de valorisation de la recherche (Agenția națională de valorificare a cercetării) (Anvar) pe o perioadă de trei luni. Locuia într-o comună din apropierea orașului Châtellerault (Franța), al cărui primar era doamna Cresson. Datorită vârstei sale, 66 de ani la data faptelor, domnul Berthelot nu putea să fie ales în calitate de agent temporar pentru a servi ca membru al cabinetului unui comisar. Domnul Lamoureux, șeful de cabinet al doamnei Cresson, îi precizase, de altfel, acesteia, că, ținând seama de vârsta domnului Berthelot, el nu vedea, în ceea ce îl privea, nici o posibilitate ca persoana interesată să fie angajată de Comisie.

11 Doamna Cresson, care totuși dorea să îl angajeze pe domnul Berthelot în calitate de consilier personal, s-a adresat, apoi, serviciului administrativ pentru ca acesta să studieze condițiile în care ar fi posibilă recrutarea persoanei interesate. Au fost propuse de către administrație diferite tipuri de contracte, în special contractul de consultant, care a fost eliminat din cauza caracterului acestuia prea oneros și contractul de cercetător științific invitat care a fost în cele din urmă acceptat.

12 Astfel, domnul Berthelot a fost angajat ca cercetător științific invitat la DG XII, începând cu 1 septembrie 1995 pentru o perioadă inițială de șase luni. Apoi această perioadă a fost prelungită până la sfârșitul lunii februarie 1997. Cu toate că angajarea ca cercetător științific invitat

presupune ca persoana interesată să își exercite funcțiile în principal fie la CCC, fie în cadrul serviciilor destinate activităților de cercetare, domnul Berthelot a lucrat exclusiv în calitate de consilier personal al doamnei Cresson.

13 Domnul Berthelot, neavând la dispoziție un birou personal, folosea, printre altele, biroul de trecere al cabinetului. El sosea în general la Comisie marțea dimineața și pleca joia seara. El raporta verbal doamnei Cresson activitățile sale.

14 Începând cu luna aprilie 1996, în temeiul unei norme anticumul, alocația lunară de care domnul Berthelot beneficia ca cercetător științific invitat a fost redusă pentru a se ține seama de pensia pe care el o primea în Franța.

15 La puțin timp după punerea în aplicare a acestei reduceri, s-au stabilit în cadrul biroului doamnei Cresson treisprezece ordine de deplasare în Châtellerault, pentru perioada 23 mai - 21 iunie 1996, pe numele domnului Berthelot, acordându-i acestuia din urmă o sumă de aproximativ 6900 EUR.

Conform unei anchete penale întreprinsă în Belgia începând cu anul 1999, ordinele de deplasare aveau ca obiect deplasări fictive.

16 Începând cu 1 septembrie 1996, domnul Berthelot a beneficiat de o reclasare a poziției sale, trecând astfel de la grupa a II-a la grupa I de cercetători științifici invitați. Remunerația sa lunară, care era la momentul acela de 4500 EUR, a crescut cu aproximativ 1000 EUR.

17 La expirarea contractului său cu DG XII la 1 martie 1997, domnului Berthelot i s-a oferit un alt contract de cercetător științific invitat, la CCC, pentru o perioadă de un an expirând la sfârșitul lunii februarie 1998. Durata totală a activității sale ca cercetător științific invitat a ajuns astfel la doi ani și jumătate, în timp ce în reglementare era prevăzută o durată maximă a funcției de 24 luni.

18 La 2 octombrie 1997, în temeiul deciziei privind cercetătorii științifici invitați, serviciul de control financiar al Comisiei a cerut să i se comunice raportul de activitate care a urmat contractului domnului Berthelot care a expirat la sfârșitul lunii februarie 1997. Conform termenilor acestei decizii, domnul Berthelot ar fi trebuit să întocmească un astfel de raport la expirarea acestui prim contract precum și la expirarea contractului său cu CCC. După mai multe apeluri, rapoarte constând într-un ansamblu de note emise de persoane diferite, realizat în cadrul cabinetului doamnei Cresson, au fost prezentate în cele din urmă în iulie 1998.

19 La 31 decembrie 1997, domnul Berthelot a cerut, din motive de ordin medical, ca, începând cu această dată, să îi fie reziliat contractul. Cererea sa a fost acceptată.

20 Cu toate acestea, doamna Cresson a cerut șefului de cabinet să examineze dacă o „soluție”, conform termenului folosit de acesta din urmă, poate fi găsită pentru domnul Berthelot începând cu data de 1 ianuarie 1998. S-a avut în vedere astfel angajarea domnului Berthelot în calitate de consilier special, dar acesta a refuzat această propunere.

21 Domnul Berthelot a decedat la 2 martie 2000.

În ceea ce-l privește pe domnul Riedinger

22 Domnului Riedinger, avocat comercial și cunoștință personală a doamnei Cresson, i s-au oferit, în 1995, de către serviciile Comisiei, trei contracte, dintre care cel puțin două la cererea expresă a doamnei Cresson.

23 Primul contract, semnat de directorul general al CCC, avea ca obiect o „analiză a fezabilității stabilirii unei rețele între centrele grupurilor de cercetare interdisciplinară din Europa centrală și din Europa comunitară”. Acest contract era legat de dezvoltarea Institutului de studii prospective tehnologice din Sevilla (Spania) și urmărea o aprofundare a relațiilor cu țările Europei centrale în acest domeniu.

24 Cel de-al doilea contract, care viza o sumă de 10500 ECU, consta într-o „[m]isiune de însoțire a doamnei Cresson în Africa de Sud în perioada 13 - 16 mai 1995 și redactare[a] unui raport”. Această misiune avea două aspecte. Primul avea ca obiect o conferință cu privire la societatea informațională. Cel de-al doilea privea în special trimiterea, în cadrul „serviciului voluntar”, a unor tineri medici germani în Africa de Sud. Misiunea menționată avea de asemenea un caracter turistic.

25 Cel de-al treilea contract viza un „studiu de fezabilitate privind crearea unui institut european de drept comparat”. Acest institut trebuia să permită o înțelegere mai aprofundată a problemelor juridice legate de domeniul cercetării, în special în materie de proprietate intelectuală și de brevete.

26 Deși au fost înregistrate angajamente bugetare pentru aceste trei contracte de servicii de care doamna Cresson era responsabilă, nici unul nu a făcut obiectul unei implementări și nici al vreunei plăți.

Investigațiile și procedurile inițiate

27 Au fost efectuate anchete mai întâi de către un comitet de experți independenți, apoi de către Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), și, în cele din urmă, de Biroul de investigații și de disciplină al Comisiei (IDOC). A fost inițiată, de asemenea, o cercetare judecătorească de către un judecător de instrucție belgian și o procedură a fost inițiată de către Comisie.

Ancheta comitetului de experți independenți

28 Un comitet de experți independenți, înființat la 27 ianuarie 1999 sub auspiciile Parlamentului European și ale Comisiei a fost însărcinat să stabilească un prim raport pentru a determina în ce măsură Comisia, ca organ colegial, sau unul sau mai mulți membrii luați individual erau răspunzători de cazurile recente de fraudă, de proastă gestiune sau de nepotism menționate în cursul dezbaterilor parlamentare.

29 Prin raportul său prezentat la 15 martie 1999, acest comitet a concluzionat, în ceea ce îl privește pe domnul Berthelot, că este vorba de un caz clar de favoritism.

Investigațiile OLAF și IDOC

30 În urma concluziilor comitetului de experți independenți, OLAF a efectuat propriile anchete și a prezentat un raport la 23 noiembrie 1999.

31 Acest raport a avut ca urmare deschiderea mai multor proceduri disciplinare împotriva unor funcționari și agenți ai Comisiei precum și a unei proceduri în vederea recuperării sumelor plătite ilegal domnului Berthelot.

32 Direcția generală personal și administrație (numită în continuare „DG ADMIN”) apoi IDOC, după înființarea sa prin hotărârea din 19 februarie 2002, au inițiat o anchetă cu privire la domnul Riedinger și două anchete suplimentare cu privire la domnul Berthelot, una cu privire la rolul DG XII și cealaltă privind implicarea CCC.

33 În cursul acestor anchete, au fost efectuate zeci de audieri și doamna Cresson a fost contactată în mai multe rânduri de serviciile competente precum și de domnul Kinnock, vice-președinte al Comisiei, însărcinat cu reforma administrativă. Doamna Cresson și-a prezentat observațiile prin scrisorile din 24 septembrie, 22 octombrie și 17 decembrie 2001.

34 DG ADMIN și-a prezentat raportul cu privire la domnul Riedinger la 8 august 2001. IDOC a deus la 22 februarie 2002 un raport cu privire la domnul Berthelot.

Procedura penală

35 Ca urmare a plângerii unui membru al Parlamentului, o cercetare penală cu privire la dosarul referitor la domnul Berthelot a fost deschisă în 1999. Comisia s-a constituit ca parte civilă împotriva doamnei Cresson.

36 Judecătorul de instrucție i-a pus sub acuzare pe doamna Cresson, domnul Berthelot precum și pe unii funcționari și agenți ai Comisiei pentru fals, uz de fals, escrocherie sau conflict ilegal de interese pe baza următoarelor trei elemente:

- angajarea domnului Berthelot în calitate de cercetător științific invitat care ar contraveni normelor instituite de Comisie;
- rapoartele de sfârșit de vizită ale domnului Berthelot, precum și
- ordinele și deconturile de deplasare ale domnului Berthelot.

37 În rechizitoriul său scris, prezentat în fața camerei de consiliu a tribunalului de primă instanță din Bruxelles (Belgia), instanță care, la sfârșitul unei cercetări, trebuie să decidă dacă o persoană trebuie sau nu să fie trimisă în fața tribunalului penal pentru a fi judecată, procurorul a înlăturat capetele de acuzare privind primul element considerând că angajarea domnului Berthelot nu contravenea reglementării comunitare și că dispoziția din codul penal belgian în materie de conflict de interese nu se aplica, la momentul faptelor analizate, persoanelor care exercitau o funcție publică într-o organizație de drept internațional public. Procurorul a eliminat și capetele de acuzare privitoare la cel de-al doilea element din motivul că, în opinia sa, din dosar nu reieșea nici o acuzație împotriva doamnei Cresson. Capetele de acuzare cu privire la cel de-al treilea element au fost inițial reținute, apoi, în cele din urmă, abandonate.

38 Prin ordonanța din 30 iunie 2004, camera de consiliu a Tribunalului de primă instanță din Bruxelles, luând act de rechizitoriul verbal al procurorului și făcând trimitere la motivele din rechizitoriul său scris, a declarat clasarea acțiunii publice în ceea ce îl privește pe domnul Berthelot din cauza decesului acestuia din urmă și a concluzionat cu neînceperea urmăririi penale

pentru ceilalți inculpați. În ceea ce o privește pe doamna Cresson, această instanță a constatat că nu exista nici o acuzație în ceea ce privește cunoștința pe care aceasta din urmă ar fi avut-o despre faptele în litigiu legate de ordinele de deplasare ale domnului Berthelot.

Procedura inițiată de Comisie

39 La 21 ianuarie 2003, Colegiul comisarilor a hotărât să îi prezinte doamnei Cresson o comunicare privind obiecțiunile reținute împotriva persoanei interesate în cadrul deschiderii eventuale a unei proceduri întemeiată pe articolele 213 alineatul (2) CE și 126 alineatul (2) EA. De asemenea s-a hotărât să i se permită doamnei Cresson să aibă acces la dosarul său și să fie invitată să își prezinte observațiile.

40 Comunicarea privind obiecțiunile, care privea angajarea domnului Berthelot și ofertele de contract prezentate domnului Riedinger, a fost întâi trimisă doamnei Cresson la 17 martie 2003, apoi, din motive pur tehnice referitoare la procedura de abilitare, același document, datat 30 aprilie 2003, i-a fost trimis la 6 mai 2003.

41 A avut loc, apoi, un schimb prolific de corespondență între consilierii doamnei Cresson și Comisie cu privire la domeniul de aplicare al procedurii astfel inițiate și la accesul doamnei Cresson la documentele pe care ea le considera relevante.

42 Doamna Cresson a răspuns comunicării privind obiecțiunile printr-un document datat 30 septembrie 2003. Ea contestă în special temeiul juridic al acestei comunicări și susține, cu titlu subsidiar, că motivele invocate nu au fost dovedite. Ea solicită, de asemenea, să i se plătească suma de 50000 EUR ca reparare a prejudiciului material și moral suportat în urma inițierii unei proceduri disciplinare împotriva sa.

43 Doamna Cresson a fost ascultată de Comisie în cursul unei audieri care a avut loc la 30 iunie 2004.

44 La 19 iulie 2004, Comisia a hotărât să sesizeze Curtea.

Procedura în fața Curții și concluziile părților

45 Comisia solicită Curții:

- să constate că doamna Cresson a încălcat obligațiile care îi reveneau în temeiul articolelor 213 CE și 126 EA;

- să pronunțe, în consecință decăderea, parțială sau totală, a doamnei Cresson, din dreptul la pensie și/sau de la orice alte avantaje legate de aceste drepturi sau care țin locul acestor drepturi, Comisia lăsând la latitudinea Curții determinarea duratei și a domeniului de aplicare a acestei decăderi, și

- să o oblige pe doamna Cresson la plata cheltuielilor de judecată.

46 Doamna Cresson a solicitat:

- cu titlu principal, ca cererea introdusă de Comisie să fie declarată inadmisibilă;
- cu titlu subsidiar, să fie respinsă cererea menționată ca ilegală și nefondată;
- să fie obligată Comisia să prezinte procesul verbal integral al dezbaterilor care au dus la decizia adoptată la 19 iulie 2004 de sesizare a Curții, precum și celelalte documente solicitate de pârâtă în cererea ei și în cererea ei de confirmare din 26 aprilie și, respectiv, 5 octombrie 2004, și
- să fie obligată Comisia la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

47 Prin Ordonanța președintelui Curții din 2 iunie 2005, Republica Franceză a fost autorizată să intervină în sprijinul pretențiilor doamnei Cresson.

48 În ceea ce privește cererea doamnei Cresson în vederea obținerii prezentării unor documente, Curtea a respins această cerere prin ordonanța din 9 septembrie 2005.

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale

49 În scrisoarea din 30 martie 2006, doamna Cresson a solicitat Curții să dispună redeschiderea procedurii orale, în aplicarea articolului 61 din Regulamentul său de procedură. Ea își motivează cererea susținând faptul că domnul avocat general își întemeiază concluziile în multe privințe pe elemente care nu au fost dezbătute între părți. Ea susține, în esență, că acesta din urmă, pe de o parte, își stabilește concluziile doar prin prisma principiilor și califică caracterul procedurii în cauză drept „constituțional” și, pe de altă parte, nu pune în discuție elementele de fapt care sunt, totuși, indispensabile pentru a se pronunța asupra comportamentului reproșat.

50 În această privință, este necesar să se amintească faptul că Curtea poate, din oficiu sau la propunerea avocatului general, sau la cererea părților, să dispună redeschiderea procedurii orale, în conformitate cu articolul 61 din Regulamentul său de procedură, în cazul în care aceasta consideră că nu are suficient de multe informații sau că cauza trebuie să fie soluționată pe baza unui argument care nu a fost dezbătut între părți (a se vedea, în special, Ordonanța din 4 februarie 2000, *Emesa Sugar*, C-17/98, Rep. p. I-665, punctul 18 și Hotărârea din 14 decembrie 2004, *Swedish Match*, C-210/03, Rep. p. I-11893, punctul 25).

51 În speță, rezultă din cererea de redeschidere că aceasta constituie, în realitate, un comentariu al concluziilor avocatului general. În această cerere nu sunt invocate nici un element de fapt și nici o dispoziție legală pe care domnul avocat general s-ar fi întemeiat și care nu ar fi fost dezbătute între părți. În plus, Curtea consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a se pronunța asupra fondului.

52 În consecință, este necesar ca, după audierea avocatului général, această cerere de redeschidere a procedurii orale să fie respinsă.

Cu privire la acțiune

Observații preliminare

53 Obiecțiile ridicate împotriva doamnei Cresson sunt întemeiate pe dispozițiile prevăzute la articolele 213 CE și 126 EA. Aceste dispoziții fiind identice, este necesar să se înțeleagă referințele făcute la articolul 213 CE ca făcând, de asemenea, trimitere la articolul 126 EA.

54 Prezentul litigiu necesită o examinare a următoarelor probleme: domeniul de aplicare a articolului 213 alineatul (2) CE, respectarea normelor de procedură și a diferitelor drepturi invocate de doamna Cresson, în special dreptul la apărare, consecințele procedurii penale, existența unei neîndepliniri a obligațiilor la care se face referire la articolul 213 alineatul (2) CE și aplicarea eventuală a unei sancțiuni.

55 În ceea ce privește excepția de inadmisibilitate ridicată de doamna Cresson, aceasta este întemeiată pe mai multe motive. În primul rând, articolul 213 CE nu poate constitui în speță un temei juridic valabil pentru sesizarea Curții. În continuare, decizia Chambre du conseil a Tribunalului de Primă Instanță din Bruxelles de a nu trimite cauza în instanță ar fi golit de obiect și de conținut acțiunea disciplinară inițiată de Comisie. În cele din urmă, faptele reproșate doamnei Cresson ar fi de importanță minimă.

56 Aceste motive de inadmisibilitate sunt, totuși, indisociabile de întrebările de fond ridicate de litigiu și menționate la punctul 54 din prezenta hotărâre. Astfel, problemele referitoare la baza juridică a cererii și la impotanța, care se pretinde a fi minimă, a faptelor reproșate se află în legătură cu analiza întrebărilor cu privire la sfera de aplicare a articolului 213 alineatul (2) CE și, respectiv, la existența unei neîndepliniri a obligațiilor la care se face referire în acest articol. În ceea ce privește efectele deciziei de netrimitere în instanță a instanței penale sesizate, acestea țin de întrebarea cu privire la examinarea consecințelor procedurii penale. Așadar, aceste motive de inadmisibilitate vor fi abordate în cadrul analizei fondului cauzei.

Cu privire la sfera de aplicare a articolului 213 alineatul (2) CE

Observațiile părților

57 Comisia subliniază faptul că articolul 213 alineatul (2) CE vizează încălcarea de către membrii acestei instituții a obligațiilor care rezultă din sarcina lor. Comisarul care nu acționează în interesul general sau se lasă condus de considerente dictate de un interes personal sau privat, pecuniar sau de altă natură, încalcă aceste obligații.

58 O astfel de neîndeplinire fiind reproșată doamnei Cresson, hotărârea și sancțiunea solicitate, anume decăderea totală sau parțială din dreptul la pensie al persoanei interesate sau din alte avantaje care țin locul acesteia, ar fi în mod corect întemeiate pe articolul 213 alineatul (2) CE.

59 Doamna Cresson susține că această dispoziție nu poate constitui baza juridică a sesizării Curții.

60 În primul rând, neîndeplinirile obligațiilor de la articolul 213 alineatul (2) primul și al doilea paragraf CE, de către membrii Comisiei, în cursul mandatului acestora, altele decât acceptarea activităților externe, conform dispozițiilor de la articolul 216 CE, ar putea fi sancționate doar prin destituire.

61 În măsura în care Comisia îi reproșază doamnei Cresson o astfel de neîndeplinire, aceasta nu poate să introducă o acțiune în vederea sancționării acesteia prin decăderea din dreptul său la

pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia. O astfel de sancțiune nu este prevăzută la articolul 213 alineatul (2) CE și nici în altă dispoziție din dreptul comunitar.

62 În al doilea rând, dispozițiile de la articolul 213 alineatul (2) al treilea paragraf CE se aplică în cazul în care un membru al Comisiei nu și-a îndeplinit obligațiile de integritate și de discreție acceptând anumite activități externe fie pe durata funcției sale, fie după ce a încetat să exercite această funcție. În acest caz, sancțiunea prevăzută reprezintă fie destituirea, în condițiile prevăzute la articolul 216 CE dacă activitatea este efectuată în cursul mandatului membrului Comisiei, fie decăderea din dreptul la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia dacă activitatea este efectuată după expirarea acestui mandat.

63 Întrucât Doamna Cresson, nu este acuzată de nici o încălcare a interdicției de a exercita activități externe, dispozițiile de la articolul 213 alineatul (2) al treilea paragraf CE nu i se aplică.

Constatările Curții

64 Este necesar să se examineze formularea articolului 213 alineatul (2) CE pentru a verifica dacă a fost îndreptățita întemeierea acțiunii Comisiei pe această dispoziție.

65 Alineatul (2) menționat anterior stipulează în trei paragrafe principalele obligații și interdicții la care sunt supuși membrii Comisiei.

66 Primul paragraf impune ca membrii menționați să își exercite funcțiile în deplină independență, în interesul general al Comunității.

67 Cel de-al doilea paragraf aduce precizări privind această obligație de independență indicând că aceasta trebuie să fie aplicată în ceea ce privește orice guvernare și orice organism.

68 Cel de-al treilea paragraf interzice, în primul rând, membrilor Comisiei să exercite orice altă activitate în paralel cu funcția lor.

69 Acest paragraf precizează în continuare, în termeni generali, modul în care membrii Comisiei trebuie să își exercite funcțiile. Astfel, ei trebuie să îndeplinească obligațiile care decurg din sarcina lor de membru al Comisiei. Acestea includ, în special, obligația de integritate și de discreție în ceea ce privește acceptarea, la încheierea mandatului, a anumitor funcții sau a anumitor avantaje. Acest tip de obligații nefiind menționate decât cu titlu de exemplu, obligațiile vizate la paragraful menționat, contrar celor pretinse de doamna Cresson, nu pot fi limitate la interdicția de cumul de activități în timpul mandatului de membru al Comisiei și la obligațiile de integritate și de discreție atunci când se acceptă funcții la încheierea acestui mandat.

70 Întrucât nimic din acest al treilea paragraf nu limitează noțiunea de „obligații care decurg din sarcina lor”, aceasta trebuie înțeleasă în sens larg. Într-adevăr, ținându-se seama de marile responsabilități care le-au fost încredințate, este important, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 74 din concluziile sale, ca membrii Comisiei să respecte normele cele mai riguroase în ceea ce privește comportamentul. Este, deci, necesar ca noțiunea menționată să fie înțeleasă ca cuprinzând, pe lângă obligațiile de integritate și de discreție menționate în mod expres la articolul 213 alineatul (2) al treilea paragraf CE, ansamblul obligațiilor care decurg din sarcina de membru al Comisiei, printre care se numără și obligația stabilită la articolul 213 alineatul (2) primul paragraf CE de a acționa în deplină independență și în interesul general al Comunității.

71 Astfel, membrilor Comisiei le revine sarcina de a face să prevaleze în orice moment interesul general al Comunității nu doar asupra intereselor naționale, ci și asupra intereselor personale.

72 Dacă membrii Comisiei au, astfel, obligația să se comporte într-un mod ireproșabil, din aceasta nu rezultă totuși că cea mai mică abatere de la aceste norme poate fi sancționată în temeiul articolului 213 alineatul (2) CE. Este necesară existența unei neîndepliniri cu un anumit grad de gravitate.

73 În temeiul articolului 213 alineatul (2) paragraful al treilea CE, Curtea poate pronunța o sancțiune, în cazul încălcării obligațiilor care decurg din sarcina de membru al Comisiei, constând în destituirea sau decăderea din dreptul la pensie al persoanei interesate sau din alte avantaje care țin locul acesteia. Această destituire se va putea aplica doar în cazul unei neîndepliniri care este comisă și care continuă în timp ce membrul Comisiei în cauză este încă în funcție. În schimb, decăderea din dreptul la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia se va putea aplica dacă neîndeplinirea a survenit în cursul sau după expirarea mandatului acestuia din urmă. În absența unei precizări cu privire la amplitudinea decăderii din dreptul la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia, Curtea este liberă să pronunțe decăderea totală sau parțială din acestea, în funcție de gradul de gravitate a neîndeplinirii.

74 Astfel, contrar a ceea ce pretinde doamna Cresson, situația în care mandatul unui membru al Comisiei a expirat și, prin urmare, destituirea persoanei interesate nu mai poate fi pronunțată, nu poate reprezenta un obstacol pentru sancționarea respectivului membru al Comisiei pentru o neîndeplinire survenită în cursul mandatului său, dar descoperită sau stabilită ulterior expirării acestuia.

75 Prin urmare, articolul 213 alineatul (2) CE, pe care se întemeiază sesizarea Curții în prezenta cauză, vizând constatarea că doamna Cresson a încălcat obligațiile care îi reveneau în temeiul acestei dispoziții și pronunțarea decăderii totale sau parțiale din dreptul său la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia, constituie un temei juridic corect.

Cu privire la respectarea normelor de procedură și a diferitelor drepturi invocate de doamna Cresson, în special dreptul la apărare

Observațiile doamnei Cresson

76 În opinia doamnei Cresson, normele de procedură precum și alte diferite drepturi, în special dreptul la apărare, nu au fost respectate. Din aceasta ar rezulta că legalitatea atât a procedurii administrative în fața Comisiei cât și a procedurii contencioase în fața Curții ar fi afectată și că cererea ar trebui să fie declarată inadmisibilă de către Curte.

- Lipsa de competență

77 În opinia doamnei Cresson, ancheta administrativă a fost deschisă în mod eronat de domnul Reichenbach, director general de personal și administrație, în calitatea sa de autoritate investită cu putere de numire (AIPN), pe baza raportului IDOC. Doamna Cresson consideră că acest director general nu avea competența de a decide deschiderea procedurii, care revenea, după caz, colegiului comisarilor.

- Nerespectarea termenelor rezonabile

78 Doamna Cresson susține că deschiderea procedurii disciplinare în 2003, după mai mult de șapte ani după faptele reținute de Comisie, este inacceptabilă, având în vedere în special existența a diferite rapoarte cu privire la faptele reproșate, disponibile de mult timp, și lipsa de complexitate a cauzei.

- Cumulul ilegal de funcții al Comisiei

79 Doamna Cresson susține că mai multe funcții, care ar fi trebuit să rămână separate, au fost cumulate de Comisie.

80 În opinia doamnei Cresson, această instituție nu doar și-ar fi asumat rolul de autoritate disciplinară, ci ar fi acționat și în calitate de „judecător de instrucție” furnizându-i magistratului de instrucție belgian toate elementele de informație care ar putea-o culpabiliza, sponsorizând mai multe anchete și deschizând o procedură disciplinară împotriva sa. Mai mult, aceasta și-ar fi asumat rolul de reclamantă, hotărând să sesizeze Curtea.

81 Acest cumul de funcții ar aduce atingere dreptului la un proces echitabil.

- Exercițarea de presiuni asupra Comisiei

82 În opinia doamnei Cresson, Parlamentul ar fi exercitat presiuni asupra Comisiei în fața cărora aceasta din urmă ar fi cedat. Astfel, Comisia nu și-ar fi îndeplinit obligația de imparțialitate, în detrimentul doamnei Cresson.

- Diferitele încălcări ale procedurii

83 Doamna Cresson susține că au fost comise numeroase încălcări ale normelor adoptate în decizia din 19 februarie 2002 de instaurare a IDOC. Anchetatorii la care a recurs acest birou nu ar fi doar personal IDOC, ci și funcționari aparținând altor servicii ale Comisiei. Rapoartele IDOC nu ar defini responsabilitățile individuale și nu ar conține nici recomandări și nici concluzii. În timp ce rolul IDOC ar trebui să fie subordonat rolului OLAF, în sensul că este în primul rând de competența OLAF de a efectua o anchetă administrativă și de a o finaliza în caz de fraudă, de corupție sau de orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Comunității, IDOC ar fi condus anchete administrative suplimentare fără ca această normă să fie respectată. Doamna Cresson adaugă că nu a fost informată corect și nici ascultată în cursul acestor anchete. Mai precis, ea nu ar fi fost informată că putea fi contestată și, nefiind înștiințată cu privire la rapoartele de anchetă administrativă cu privire la domnii Berthelot și Riedinger, nu i s-ar fi dat posibilitatea să prezinte observații.

84 Doamna Cresson susține, de altfel, că ar fi avut loc o suprapunere de proceduri disciplinare inițiate împotriva mai multor funcționari ai Comisiei implicați în angajarea domnului Berthelot. Ea nu ar fi fost informată corect cu privire la rezultatul acestor proceduri în ciuda efectelor acestora asupra cauzei sale. În cele din urmă, anchetatorii IDOC însărcinați cu dosarul domnului Berthelot și-ar fi depășit mandatul adresând, cu această ocazie, întrebări cu privire la dosarul domnului Riedinger.

85 În ceea ce privește anchetele OLAF, dosarele puse la dispoziția doamnei Cresson nu ar conține autorizările necesare pentru toți agenții care au participat la aceste anchete. În plus, mandatele necesare fiecărei intervenții a anchetatorilor lipsesc. În opinia doamnei Cresson,

neregularitatea intervențiilor OLAF ar duce la invaliditatea anchetelor administrative care au condus la raportul din 22 februarie 2002 în dosarul domnului Berthelot.

- Absența accesului la un grad dublu de jurisdicție

86 Doamna Cresson susține că problema cea mai gravă ține de absența accesului la un grad dublu de jurisdicție. În cazul în care Curtea ar hotărî să îi aplice o sancțiune, doamna Cresson nu ar dispune de nici o cale de atac. Ea subliniază că un funcționar al Comunităților Europene se bucură de garanții mult mai extinse decât cele prevăzute în favoarea membrilor Comisiei atât în stadiul procedurii administrative cât și în cel al procedurii jurisdicționale. Un astfel de funcționar poate, în special, să conteste o decizie a AIPN în fața Tribunalului de primă instanță al Comunităților Europene, apoi să formuleze un recurs în fața Curții. Lipsa posibilității de a contesta hotărârea Curții ar constitui o încălcare a drepturilor fundamentale.

Constatările Curții

87 În ceea ce privește primul motiv invocat în apărare de doamna Cresson, întemeiat pe pretinsa lipsa de competență a directorului general de personal și administrație pentru inițierea anchetelor administrative privind temeiul rapoartelor IDOC și pentru deschiderea procedurii administrative, este necesar să se constate în primul rând, astfel cum susține Comisia în mod justificat, că anchetele administrative în cauză au fost începute înaintea instaurării IDOC.

88 În al doilea rând, în ceea ce privește deschiderea procedurii administrative, aceasta s-a concretizat prin transmiterea comunicării obiectiilor către doamna Cresson. Or, această comunicare a fost hotărâtă nu de directorul general de personal și administrație, ci chiar de către Comisie. Așadar aceasta din urmă, și nu directorul general, a fost răspunzătoare de inițierea procedurii administrative.

89 Rezultă că acest prim motiv al apărării nu este întemeiat.

90 În ceea ce privește inițierea acțiunii prevăzute la articolul 213 alineatul (2) CE, nici un termen specific nu este prevăzut în această dispoziție. Cu toate acestea, termenele de care dispune Comisia în acest cadru nu sunt nelimitate. În absența dispozițiilor legate de acest subiect, această instituție trebuie să se angajeze să nu întârzie pe termen indefinit exercitarea puterilor sale în vederea respectării cerinței fundamentale de certitudine juridică (a se vedea Hotărârile din 24 septembrie 2002, Falck și Acciaierie di Bolzano/Comisia, C-74/00 P și C-75/00 P, Rep. p. I-7869, punctul 140, precum și cea din 23 februarie 2006, Atzeni și alții, C-346/03 și C-529/03, Rep. p. I-1875, punctul 61) și pentru a nu spori dificultățile întâlnite de pârâți pentru respingerea argumentelor Comisiei și pentru a nu încălca, astfel, dreptul la apărare (a se vedea, în acest sens, hotărârea din 16 mai 1991, Comisia/Țările de Jos, C-96/89, Rep. p. 2461, punctul 16).

91 În speță, faptele reproșate doamnei Cresson sunt datate începând cu 1995, angajarea domnului Berthelot survenind în luna septembrie și oferta de contracte către domnul Riedinger fiind făcută în cursul aceluiași an. Primul raport de anchetă stabilit pe acest subiect a fost realizat de comitetul de experți independenți și datează din martie 1999. Rapoarte de anchetă au fost ulterior depuse de OLAF și IDOC între 1999 și 2002. Comisia a așteptat depunerea ultimelor rapoarte înainte de a iniția o procedură împotriva doamnei Cresson.

92 De vreme ce articolul 213 alineatul (2) CE nu fusese niciodată utilizat pentru inițierea unei proceduri împotriva unui membru al Comisiei datorită comportamentului acestuia pe perioada mandatului său, Comisia era îndreptățită să considere necesar să dea dovadă de o vigoare deosebită. În aceste condiții, hotărârea de a deschide, în ianuarie 2003, o procedură administrativă în ceea ce o privește pe doamna Cresson prin trimiterea unei comunicări a obiecțiilor și transmiterea acestei comunicări către partea interesată în luna mai a aceluiași an, nu prezintă un caracter nerezonabil. Pe de altă parte, doamna Cresson nu a prezentat elemente de natură să demonstreze că durata procedurii în fața Comisiei avusese un impact asupra modului în care ea și-a organizat apărarea.

93 Doamna Cresson îi reproșează Comisiei faptul că a cumulat mai multe funcții care aparțineau unor autorități distincte și că astfel a adus atingere dreptului la un proces echitabil. În opinia doamnei Cresson, acest cumul de funcții al Comisiei ar împiedica-o pe aceasta din urmă să fie suficient de imparțială în rolul său de autoritate disciplinară.

94 Totuși, acest motiv trebuie să fie eliminat de vreme ce Comisia nu are puterea de a constata o neîndeplinire a obligațiilor care reies din sarcina de membru al Comisiei. Rezultă, în fapt, din dispozițiile de la articolul 213 alineatul (2) CE că Comisia poate doar să sesizeze Curtea în cazul unei neîndepliniri presupuse a unui membru al Comisiei. Este de competența Curții să constate o eventuală încălcare de către un membru al Comisiei a obligațiilor care decurg din sarcina acestuia și să îi aplice o sancțiune.

95 Nici motivul următor, referitor la presiunile pe care Parlamentul le-ar fi exercitat asupra Comisiei și care ar fi împiedicat-o pe aceasta să acționeze în mod imparțial, nu are temeii.

96 În fapt, oricare ar fi presiunile la care ar fi fost eventual supusă Comisia, Curții îi revine atribuția de a judeca cauza în temeiul tuturor documentelor aflate la dosar care au fost depuse în fața acesteia.

97 În consecință, afirmația conform căreia ar fi fost exercitate presiuni asupra Comisiei nu constituie un argument relevant.

98 În ceea ce privește observațiile doamnei Cresson privind diversele încălcări ale normelor de procedură și o atingere adusă dreptului la un grad dublu de jurisdicție, acestea vizează să demonstreze existența unor neregularități sau carențe procedurale care afectează în special dreptul la apărare, care ar fi de natură să conteste obiectul litigiului prezentat Curții și examinarea cauzei de către aceasta din urmă.

99 Doamna Cresson susține, în primul rând, că au fost comise încălcări ale normelor adoptate în decizia din 19 februarie 2002 de instituire a IDOC. Anchetele administrative în cauză nu ar fi fost efectuate în conformitate cu aceste norme.

100 Este necesar, totuși, să se constate că aceste anchete au început și s-au derulat, practic, în întregime înainte de înființarea IDOC. În ceea ce îl privește pe domnul Riedinger, anchetele administrative efectuate au fost încheiate înainte de această dată, deoarece acestea au dus la întocmirea unui raport prezentat la 8 august 2001. În ceea ce îl privește pe domnul Berthelot, anchetele au fost încheiate printr-un raport prezentat la trei zile după data înființării IDOC, adică la 22 februarie 2002.

101 Doamna Cresson contestă, de asemenea, validitatea anchetelor OLAF pe care DG ADMIN și apoi IDOC s-ar fi bazat pentru conducerea propriilor anchete administrative suplimentare.

102 În această privință, fără să fie nevoie să se examineze afirmațiile doamnei Cresson cu privire la neregulile de ordin formal din procedura de anchetă urmărită de OLAF, este necesar să se constate că DG ADMIN și-a condus propriile anchete și și-a pregătit rapoartele în mod independent și că acestea au fost reluate de IDOC la înființarea acestuia. Pe baza acestor rapoarte a fost întemeiată comunicarea obiecțiilor și nu pe baza rapoartelor care ar fi putut fi stabilite de OLAF.

103 Se ridică apoi întrebarea dacă, în ciuda lipsei unor norme detaliate care să reglementeze acțiunea vizată la articolul 213 alineatul (2) CE, drepturile apărării au fost respectate.

104 Este necesar să se amintească că respectarea drepturilor apărării în orice procedură deschisă împotriva unei persoane și care poate să ducă la un act care îi cauzează prejudicii acesteia, constituie un principiu fundamental al dreptului comunitar și trebuie să fie asigurat, chiar și în lipsa oricărei reglementări privind procedura în cauză. Conform jurisprudenței constante, respectarea dreptului la apărare cere ca persoanei împotriva căreia Comisia a inițiat o procedură administrativă să i se fi acordat posibilitatea, în cursul procedurii respective, de a-și face cunoscut, în mod util, punctul de vedere cu privire la realitatea și la relevanța faptelor și condițiilor pretinse precum și cu privire la documentele folosite de Comisie pentru a-și susține afirmația cu privire la existența unei încălcări a dreptului comunitar (a se vedea Hotărârea din 10 iulie 1986, Belgia/Comisia, 234/84, Rep. p. 2263, punctul 27).

105 În consecință, este important să se verifice dacă doamna Cresson a fost informată, în timp util, cu privire la obiecțiile care au fost aduse împotriva ei și dacă ea a avut posibilitatea de a fi audiată.

106 Acțiunea deschisă împotriva doamnei Cresson în temeiul articolului 213 alineatul (2) CE a fost precedată de o procedură administrativă deschisă de Comisie pe baza unor anchete administrative prealabile.

107 Reiese din dosarul depus la Curte că, în timpul anchetelor administrative, doamna Cresson a fost contactată în mai multe rânduri de serviciile competente și că aceasta și-a prezentat observațiile prin scrisori, la 24 septembrie, 22 octombrie și 17 decembrie 2001.

108 Procedura administrativă a debutat cu trimiterea comunicării privind obiecțiunile către doamna Cresson, la 6 mai 2003. Aceasta din urmă a avut acces la dosarul său și a fost invitată să își prezinte observațiile. Ea a dispus de un termen de mai mult de patru luni pentru a răspunde acestei comunicări. Doamna Cresson și-a prezentat observațiile în scris la 30 septembrie 2003 și oral la 30 iunie 2004. Comisia a decis să sesizeze Curtea la 19 iulie 2004.

109 Derularea procedurii administrative nu evidențiază nici un element care să fi putut aduce atingere dreptului la apărare.

110 Dimpotrivă, reiese că, trimițând către doamna Cresson o comunicare privind obiecțiunile care reia toate faptele reproșate și analiza în drept aceste fapte, dând părții interesate acces la dosarul său, invitând-o să își prezinte observațiile într-un termen de cel puțin două luni și procedând la audierea sa, Comisia a urmat o procedură care respectă dreptul la apărare.

111 În ceea ce privește acțiunea în fața Curții, doamna Cresson susține că ea nu va dispune de nici o cale de atac în cazul în care hotărârea Curții i-ar aplica o sancțiune. Ea consideră că această lipsă a căii de atac reprezintă o atingere adusă drepturilor fundamentale la apărare și la o protecție jurisdicțională efectivă. Ea subliniază că un funcționar european poate, în schimb, să conteste o decizie a AIPN în fața Tribunalului, apoi să formuleze un recurs în fața Curții.

112 În această privință, este important să se menționeze articolul 2 alineatul (1) din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, conform căreia orice persoană declarată vinovată de un tribunal are dreptul să ceară examinarea de către o jurisdicție superioară declarația de vinovăție sau condamnarea. Presupunând chiar că această dispoziție ar fi aplicabilă în cazul unei proceduri întemeiate pe articolul 213 alineatul (2) CE, este suficient să se amintească că, în conformitate cu articolul 2 alineatul (2), din protocolul menționat, acest drept poate face obiectul unor excepții în special atunci când partea interesată a fost judecată în primă instanță de cea mai înaltă jurisdicție.

113 Rezultă că imposibilitatea de a exercita o acțiune împotriva hotărârii Curții nu constituie nicidecum o carență de natură să aducă atingere drepturilor membrilor Comisiei la o protecție jurisdicțională efectivă și nu permite, în speță, să invalideze sesizarea Curții.

114 Rezultă din considerațiile precedente că toate motivele ridicate în apărare de către doamna Cresson, legate de întrebări cu privire la procedură precum și de respectarea diferitelor drepturi, în special dreptul la apărare, trebuie eliminate.

Cu privire la consecințele procedurii penale

Observațiile părților

115 Doamna Cresson susține că, întrucât Comisia s-a constituit în parte civilă în acțiunea penală, principiul conform căruia „procedurile disciplinare trebuie să aștepte rezultatul procesului penal” este aplicabil. De unde ar rezulta că, în cazul în care faptele reproșate în cadrul procedurilor penale și disciplinare sunt identice, concluziile instanței penale se impun autorităților disciplinare. Această normă ar rezulta din Hotărârea Tribunalului din 10 iunie 2004, François/Commission (T-307/01, Rep. p. II-1669, punctele 73 - 75). Or, în speță, faptele reproșate ar fi identice în cele două proceduri, adică, în principal o nerespectare a reglementării privind recrutarea și condițiile de muncă ale domnului Berthelot în detrimentul interesului general al Comunităților.

116 Doamna Cresson susține că Chambre du conseil a Tribunalului de primă instanță din Bruxelles a pronunțat lipsa necesității trimiterii în fața instanței de fond după ce a preluat observațiile procurorului conform cărora fie faptele presupuse nu sunt dovedite, fie o participare a doamnei Cresson la aceste fapte nu a fost stabilită. Această decizie de lipsă a necesității ar fi lipsit acțiunea Comisiei de obiectul și conținutul său.

117 Comisia consideră, de asemenea, că principiul conform căruia penalul ține procedurile disciplinare este aplicabil în dreptul comunitar, însă evidențiază și alte concluzii. Ar rezulta, pe de o parte, că, atunci când o procedură disciplinară este deschisă în paralel cu o procedură penală pe baza acelorași fapte, procedura disciplinară ar trebui suspendată în așteptarea rezultatului procedurii penale și, pe de altă parte, că autoritatea disciplinară ar fi obligată de constatările de fapt realizate de instanța penală. Cu toate acestea, în prezenta cauză, faptele reproșate în procedura penală și cele reproșate în procedura disciplinară ar fi diferite. Instanța penală ar fi

examinat eventualitatea unei vinovății a doamnei Cresson întemeiată, în special, pe fraudă și deturnare de fonduri. Curtea ar trebui să verifice dacă partea interesată a încălcat obligațiile care decurg din sarcina sa dând dovadă de favoritism sau de neglijență evidentă. În consecință, Curtea nu ar fi obligată să se supună nici constatărilor instanței penale, nici deciziei de neîncepere a urmăririi penale pronunțate de aceasta.

Constatările Curții

118 Este necesar să se amintească faptul că procedurile disciplinare privind un funcționar sau un agent al Comunităților, precum cele care au generat hotărârea François/Commission, menționată anterior, și procedurile cu privire la un membru al Comisiei nu se supun aceluiași norme. Primele sunt guvernate de normele din Statutul funcționarilor Comunităților Europene, celelalte sunt subordonate unei proceduri autonome în temeiul articolului 213 alineatul (2) CE. În consecință, soluțiile aplicate celor dintâi nu se transpun obligatoriu celorlalte.

119 În ceea ce o privește pe doamna Cresson, procedura penală a dus, în perioada anilor 1999 – 2004, la o analiză a motivelor care îi erau reproșate.

120 În măsura în care constatările făcute în perioada acestei proceduri vizează fapte identice cu cele examinate în cadrul procedurii urmărite la articolul 213 alineatul (2) CE și aceste constatări sunt depuse la dosarul prezentat Curții, acestea pot fi luate în calcul de către aceasta din urmă în analiza faptelor reproșate doamnei Cresson în temeiul articolului menționat.

121 Cu toate acestea, Curtea nu este obligată prin calificarea juridică a faptelor efectuată în cadrul procedurii penale și îi revine, în integralitatea puterii sale de apreciere, să cerceteze dacă faptele reproșate în cadrul unei proceduri întemeiate pe articolul 213 alineatul (2) CE constituie o neîndeplinire a obligațiilor care decurg din sarcina de membru al Comisiei.

122 Constatând absența acuzațiilor împotriva doamnei Cresson, hotărârea Chambre du conseil a Tribunalului de primă instanță din Bruxelles nu poate așadar obliga Curtea.

123 În ceea ce privește singura acuzație reținută inițial de procuror, și anume cea cu privire la ordinele de deplasare legate de deplasări fictive întocmite pe numele domnului Berthelot, constatările rezultate din anchetele penale, reluate de procuror în rechizitoriul său, pot fi luate în calcul de Curte, totuși, fără a o obliga.

124 În ceea ce privește angajarea domnului Berthelot, constatările menționate în rechizitoriul procurorului, conform cărora, pe de o parte, curriculum vitae-ul domnului Berthelot era comparabil cu cel al altor cercetători științifici invitați angajați de Comisie și, pe de altă parte, membri ai personalului serviciilor Comisiei erau, în mod obișnuit, detașați la cabinetele membrilor instituției sau adăugați la organizarea oficială a cabinetelor, sunt în egală măsură relevante și pot fi luate în considerare de către Curte.

125 În schimb, concluzia pe care procurorul o evidențiază din aceste elemente, și anume faptul că angajarea domnului Berthelot era legală în sensul că nu încălca nici o regulă adoptată de Comisie, constituie o apreciere a faptelor. Această apreciere este întemeiată pe o examinare și o interpretare a normelor comunitare, în special în materie de angajare a cercetătorilor științifici invitați, care nu obligă Curtea.

Cu privire la existența unei neîndepliniri a obligațiilor vizate la articolul 213 alineatul (2) CE

Observațiile părților

126 În opinia Comisiei, din dosarele care îi privesc pe domnii Berthelot și Riedinger reiese că doamna Cresson a încălcat obligațiile care decurg din sarcina sa de membru al Comisiei dând dovadă de favoritism sau de neglijență gravă.

127 Doamna Cresson susține că domnul Berthelot a fost angajat în mod legal și subliniază că această angajare a fost efectuată de administrație. Un membru al Comisiei nu se presupune a fi fost ținut la curent cu toate aspectele administrative ale unei recrutări. În ceea ce privește dosarul domnului Riedinger, acesta ar fi vid.

Constatările Curții

128 Este necesar să se examineze separat dosarele domnilor Berthelot și Riedinger prezentate la punctele 10 – 26 din prezenta hotărâre.

- Cu privire la recrutarea și condițiile de muncă ale domnului Berthelot

129 Se ridică întrebarea dacă recrutarea și condițiile de muncă ale domnului Berthelot ca cercetător științific invitat în vederea exercitării funcției de consilier personal al doamnei Cresson constituie o neîndeplinire de către aceasta din urmă a obligațiilor care decurg din sarcina sa de membru al Comisiei.

130 Un membru al Comisiei dispune de un cabinet constituit din colaboratori care sunt consilierii săi personali. Recrutarea acestor colaboratori este efectuată *intuitu personae*, adică în mare măsură în mod discreționar, părțile interesate fiind alese atât pentru calitățile lor profesionale și morale cât și pentru aptitudinea lor de a se adapta metodelor de muncă proprii ale comisarului în cauză și celor ale membrilor cabinetului acestuia.

131 În afară de membrii cabinetului său, un comisar dispune și de alte resurse umane. El poate în special să se sprijine pe personalul serviciilor Comisiei, să recurgă la experți sau să încredințeze misiuni anumitor persoane pentru perioade limitate conformându-se unor norme specifice.

132 În speță, se știe că domnul Berthelot nu putea să fie angajat ca membru al cabinetului doamnei Cresson de vreme ce depășise limita de vârstă autorizată. În plus, întrucât cabinetul doamnei Cresson era deja format, ceea ce implică faptul că toate posturile de consilier personal erau ocupate, doamna Cresson nu putea, deci, în principiu, să dispună de un consilier personal suplimentar.

133 Cu toate acestea, doamna Cresson a obținut recrutarea domnului Berthelot de către serviciile sale. El a fost angajat ca cercetător științific invitat pentru a exercita, în realitate, funcții de consilier personal.

134 În această privință, rezultă din punctele 132 și 133 din prezenta hotărâre că angajarea domnului Berthelot constituie o eludare a normelor cu privire la recrutarea membrilor cabinetului.

135 Angajamentul în litigiu aduce, de asemenea, atingere normelor privind recrutarea cercetătorilor științifici invitați.

136 În primul rând, contrar dispozițiilor de la articolului 1 alineatul (3) din hotărârea privind cercetătorii științifici invitați, domnul Berthelot nu a fost recrutat cu scopul de a exercita funcții de cercetător științific invitat și, în consecință, obiectul vizitelor, adică acela de a avea un schimb aprofundat de cunoștințe între invitat și persoanele responsabile de activitățile de cercetare ai DG XII și ai CCC, nu a fost respectat. Recrutarea acestuia avea ca singur scop să îi permită să exercite funcții în cadrul cabinetului doamnei Cresson. Normele privind cercetătorii științifici invitați au fost așadar deturnate de la scopul lor.

137 Situația evidențiată în rechizitoriul procurorului, conform căreia membrii ai personalului instituțiilor comunitare erau în mod obișnuit detașați în cadrul cabinetelor membrilor Comisiei sau adăugați la dotarea lor oficială, a conferit o aparență de legalitate recrutării menționate făcându-o să intre într-un cadru existent. Cu toate acestea, finalitatea acestor detașări nu a fost atinsă în speță. Acestea vizează persoane recrutate anterior datorită meritelor acestora, adesea prin concurs, care au făcut dovada competențelor lor exercitându-și funcțiile în cadrul serviciilor în interesul general al Comunității și care își pun apoi competențele în serviciul cabinetelor. Punerea imediată a domnului Berthelot la dispoziția cabinetului doamnei Cresson n-a respectat finalitatea acestei practici curente.

138 În al doilea rând, în decizia cu privire la cercetătorii științifici invitați se prevede că cei interesați sunt aleși fie dintre profesorii universitari sau ai unei instituții de învățământ superior științific, fie dintre oamenii de știință de nivel înalt ai altor organizații de cercetare având o reputație dovedită în serviciul cercetării. În absența calității sau a experienței specifice, singurele calificări la care domnul Berthelot face trimitere în curriculum vitae al său, amintite la punctul 10 din prezenta hotărâre nu permit să se considere că recrutarea părții interesate îndeplinea criteriile prevăzute în reglementarea în cauză. În consecință, interesul recrutării domnului Berthelot în cadrul DG XII și CCC nu este stabilit.

139 În al treilea rând, contractul domnului Berthelot, pe o perioadă de treizeci de luni, a depășit cu șase luni limita maximă autorizată. Domnul Berthelot și-a dat în cele din urmă demisia nu pentru a încheia un contract cu o durată ilegală, ci din motive de sănătate. Această depășire denotă indiferență față de legile în vigoare, în special din partea doamnei Cresson. Mai mult decât atât, odata ce domnul Berthelot și-a depus demisia, doamna Cresson a continuat să insiste, de data aceasta în van, pentru ca un mod de angajare a părții interesate să fie găsit.

140 În al patrulea rând, contrar cerințelor enunțate la articolul 7 alineatul (7) din hotărârea privind cercetătorii științifici invitați, domnul Berthelot nu a redactat nici un raport asupra activității care a făcut obiectul vizitelor sale. Administrația a trebuit să îi solicite rapoarte. Cele care au fost în cele din urmă prezentate acesteia par să fi fost redactate nu de domnul Berthelot, ci de diferite persoane exercitând funcții în cadrul cabinetului doamnei Cresson. De asemenea, se pare că aceste rapoarte vizau doar să răspundă într-o manieră formală cererii administrației.

141 Faptul că cercetătorii științifici invitați nu prezentau în mod sistematic rapoarte la sfârșitul vizitei nu este de natură să infirme această constatare a neîndepliniri a uneia din obligațiilor adoptate în decizia cu privire la cercetătorii științifici invitați.

142 În ultimul rând, au fost întocmite ordine de deplasare privind deplasări fictive în numele domnului Berthelot. Stabilirea acestor documente constituie o neîndeplinire gravă a normelor adoptate de instituțiile comunitare. Această neîndeplinire este cu toate acestea imputabilă în principal domnului Berthelot și nu reiese din dosar că doamna Cresson a fost informată despre aceasta sau că ar fi trebuit să fie. Nu este necesar, în aceste condiții, să se examineze argumentul invocat în apărare de doamna Cresson conform căruia aceste ordine de deplasare privind deplasări fictive nu corespundeau decât unor sume minime.

143 Diferitele nerespectări ale formei și spiritului reglementării aplicabile evidențiate în analiza dosarului domnului Berthelot, în special cele menționate la punctele 136 - 138 din prezenta hotărâre, pun în evidență caracterul evident impropriu al recrutării acestuia din urmă în calitate de cercetător științific invitat pentru a exercita funcții de consilier personal pe lângă un membru al Comisiei.

144 Examinarea recrutării și a condițiilor de muncă a domnului Berthelot a demonstrat că normele în cauză fuseseră deturnate de la finalitatea acestora.

145 Ținând seama de implicarea sa personală în această recrutare, deoarece aceasta a avut loc la cererea sa expresă, după ce fusese informată că nu putea să îl angajeze pe domnul Berthelot la cabinetul său, doamna Cresson trebuie considerată responsabilă pentru recrutarea menționată și pentru eludarea normelor pe care a implicat-o. Ea nu se poate elibera de responsabilitate folosindu-se de autorizația de recrutare acordată de administrație de vreme ce, în nici un moment, ea nu a arătat grija ca serviciile competente să respecte finalitatea reglementării aplicabile, nici chiar întrebându-i pe aceștia cu privire la acest subiect sau emițând recomandări în acest sens.

146 Astfel, prin recrutarea unei cunoștințe apropiate, pe domnul Berthelot, în calitate de cercetător științific invitat, de vreme ce el nu avea să exercite activitățile corespunzătoare, acest lucru pentru a-i permite părții interesate să ocupe funcția de consilier personal în cabinetul său, când acesta era deja complet și, mai mult, domnul Berthelot depășise limita de vârstă autorizată pentru a îndeplini astfel de funcții, doamna Cresson s-a făcut responsabilă de o neîndeplinire a obligațiilor ei de un anumit grad de gravitate.

147 Rezultă din cele menționate anterior că doamna Cresson a încălcat obligațiile care decurg din sarcina sa de membru al Comisiei, în sensul dispozițiilor de la articolele 213 alineatul (2) CE și 126 alineatul (2) EA în ceea ce privește recrutarea și condițiile de angajare a domnului Berthelot.

—În ceea ce privește ofertele de contract de muncă către domnul Riedinger

148 Elementele aduse la cunoștința Curții și amintite la punctele 22 - 26 din prezenta hotărâre nu permit să se considere că, oferind cele trei contracte în cauză domnului Riedinger, doamna Cresson a încălcat obligațiile care decurg din sarcina sa de membru al Comisiei. Într-adevăr, nici din titlul acestor contracte nici din cele câteva informații comunicate de către Comisie pe tema acestora, nu rezultă că aceste contracte nu serveau interesului general al Comunității.

În ceea ce privește cererea de pronunțare a decăderii din dreptul la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia

149 Încălcarea obligațiilor ce decurg din sarcina de membru al Comisiei duce în principiu la aplicarea unei sancțiuni în temeiul dispozițiilor de la articolul 213 alineatul (2) CE.

150 Cu toate acestea, având în vedere circumstanțele speței, este necesar să se considere că prin constatarea neîndeplinirii obligațiilor se constituie în sine o sancțiune adecvată.

151 Este necesar, în consecință, ca doamna Cresson să fie scutită de sancțiunea în forma decăderii din dreptul la pensie sau din alte avantaje care țin locul acesteia.

Cu privire la cheltuielile de judecată

152 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, dacă s-a formulat o cerere în acest sens. În conformitate cu alineatul (3) primul paragraf din articolul menționat, Curtea poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau să decidă ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată, dacă părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere. În temeiul alineatului (4) primul paragraf din același articol, statele membre care au intervenit în litigiu își suportă propriile cheltuieli de judecată.

153 În speță, întrucât Comisia și doamna Cresson au căzut parțial în pretenții, ele trebuie obligate să își suporte fiecare propriile cheltuieli de judecată. Republica Franceză care a intervenit în litigiu își suportă propriile cheltuieli.

Pentru aceste motive, Curtea (Ședința plenară) declară și hotărăște:

1 Doamna Édith Cresson a încălcat obligațiile care decurg din sarcina sa de membru al Comisiei Comunităților Europene, în sensul articolelor articolelor 213 alineatul (2) CE și 126 alineatul (2) EA în ceea ce privește recrutarea și condițiile de muncă ale domnului René Berthelot.

2) În privința celorlalte capete de cerere, acțiunea este respinsă.

3) Comisia Comunităților Europene, doamna Édith Cresson și Republica Franceză își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături